

Eskilstuna kommun

Naturreservatet Kronskogen-Stenby äng

Beslut

Skötselplan

2013-09-26, § 319

Förord

År 2000 bildades naturreservatet Stenby äng som då omfattade cirka 26 hektar. Naturreservatet kom att utvidgas år 2005 med Kronskogen. Totalt omfattade därmed naturreservatet cirka 125 hektar. I samband med att ny bebyggelse planerades vid Stenby och Snälltorpet/Nyfors år 2008 kom återigen frågan om utvidgning av naturreservatet upp. I dag omfattar naturreservatet Kronskogen-Stenby äng cirka 143 hektar.

I samband med revidering av beslut kom frågan upp om att även revidera skötselplanen för Stenby äng, detta arbete infogades i arbetet med att ta fram en skötselplan för hela naturreservatet Kronskogen-Stenby äng. Ytterligare en anledning är att Stenby-äng kom att fastställas som ett Natura 2000-område år 2005.

Natura 2000 är det nätverk, inom Europeiska Unionen, av skyddsvärda områden som alla medlemsstater ska bidra till att skapa. De bevarandemål och skötselåtgärder som beskrivs i skötselplanen tar även hänsyn till bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000-området Stenby äng (SE0220601).

Arbetet med att ta fram en skötselplan utfördes av konsult under år 2008 och bearbetades av kommunen i början av 2009. Konsult i arbetet med att ta fram ett förslag till skötselplan har varit Adoxa Naturvård, Janne Elmhag.

Eskilstuna 2013-05-17

Camilla Ährlund
Kommunbiolog

Innehåll

Förord	2	2.6 Ädellövskog	24
Eskilstuna kommuns beslut	4	2.6.1 Beskrivning	24
1 Beskrivning	14	2.6.2 Bevarandemål	24
1.1 Syfte	14	2.6.3 Skötselåtgärder	24
1.2 Administrativa uppgifter	15	2.7 Lövskog	24
1.3 Naturgeografiska förhållanden	16	2.7.1 Beskrivning	24
1.4 Historisk markanvändning	16	2.7.2 Bevarandemål	24
1.5 Biologiska värden	17	2.7.3 Skötselåtgärder	24
1.6 Värden för friluftsliv	20	2.8 Övrig mark	24
2 Plan för skötsel	21	2.8.1 Beskrivning	24
2.1 Trädklädd betesmark	21	2.8.2 Mål	24
2.1.1 Beskrivning	21	2.8.3 Skötselåtgärder	25
2.1.2 Bevarandemål	21	2.9 Friluftsliv	25
2.1.3 Skötselåtgärder	22	2.9.1 Mål	25
2.2 Barr- och blandskog (västlig taiga)	22	2.9.2 Skötselåtgärder	25
2.2.1 Beskrivning	22	2.10 Fornlämningar med mera	25
2.2.2 Bevarandemål	22	2.10.1 Beskrivning	25
2.2.3 Skötselåtgärder	22	2.10.2 Bevarandemål	25
2.3 Öppen betesmark	23	2.10.3 Skötselåtgärder	25
2.3.1 Beskrivning	23	2.11 Jakt	26
2.3.2 Bevarandemål	23	3 Uppföljning	26
2.3.3 Skötselåtgärder	23	3.1 Uppföljning av skötselåtgärder	26
2.4 Åkermark	23	3.2 Revidering av skötselplanen	26
2.4.1 Beskrivning	23	4 Sammanfattning och prioritering...	27
2.4.2 Bevarandemål	23	5 Källförteckning	28
2.4.3 Skötselåtgärder	23	Bilagor	
2.5 Skogsbryn	23	Bilaga 2.1 Skötselplanekarta - Skötselområden	
2.5.1 Beskrivning	23	Bilaga 2.2 Skötselplanekarta - Friluftsliv	
2.5.2 Bevarandemål	23	Bilaga 2.3 Skötselplanekarta - Skötselmetod	
2.5.3 Skötselåtgärder	23	Bilaga 2.4 Skötselplanekarta - Fornlämningar m m	
		Bilaga 3 Artlista	
		Bilaga 4 Lantmäterikarta med teknisk beskrivning	
		Bilaga 5 Fastighetsförteckning	

Eskilstuna kommuns beslut

Med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Eskilstuna kommun att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Eskilstuna kommun med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet, se reservatsföreskrifter.

Eskilstuna kommun fastställer samtidigt skötselplan för området med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, se bilaga 2.

Naturvårdsförvaltare av naturreservatet ska vara Eskilstuna kommun.

När detta beslut vinner laga kraft upphör Eskilstuna kommuns beslut från den 17 augusti år 2005, Dnr 030000-2005-10101, angående naturreservatet Kronslogen-Stenby äng att gälla.

Syfte

Det övergripande syftet med naturreservatet Kronslogen-Stenby äng är att långsiktigt säkerställa ett område med höga värden för friluftsliv och biologisk mångfald i närheten av Eskilstuna tätort. Vidare ingår i syftet att:

- befintliga höga naturvärden i de olika biotoperna lövskog, barrskog, naturbetesmark, kärr och bryn mot öppet jordbrukslandskap ska bevaras och utvecklas så att den biologiska mångfalden kan öka, samtidigt som områdets huvudkaraktär bibehålls
- anordningar för att främja friluftslivet, i form av stigar, cykelvägar, spår, rastplatser och skyltar ska finnas i tillräcklig omfattning för att området ska vara funktionellt för allmänheten
- kulturvärdena ska bevaras och de historiska och ekologiska sammanhangen åskådliggöras genom information
- lämplig naturpedagogisk verksamhet i området ska främjas.

Skötselplanen ska vara inriktad på att gynna friluftsliv, biologisk mångfald, kulturvärden och naturpedagogik.

Syftet med **Natura 2000-området Stenby äng** är att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade naturtyperna trädklädd betesmark och västlig taiga samt typiska arter som liten blåkllocka, blåsuga, gullviva, knägräs, ängsskära, oxtungsvamp, blekticka, svavelrisk, luddicka med flera så att området på ett väsentligt sätt bidrar till den biologiska mångfalden.

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Kronslogen-Stenby äng
Reg-DOS id	2001321
Objektnr	04-02-104
Natura 2000-beteckning	Stenby äng SE0220601
Kommun	Eskilstuna
Lägesbeskrivning	Cirka 2 km väster om Eskilstuna centrum, mellan Rekarne gymnasiet, Snälltorpet, Parken Zoo, Svallinge gårde, Västerleden och bostadsområdena Stenby, Råbergstorp, Myrtorp och Marielund.
Topografisk karta	10GNO
Fastighetskarta	10G6h
Areal	142,6 hektar
Fastigheter	Lagersberg 1:1, 1:2 och 1:3, Gredby 2:3, Nyfors 1:1, Fröslunda 1:1, Framtiden 1
Markägare	Eskilstuna kommun
Naturvårdsförvaltare	Eskilstuna kommun

Föreskrifter för naturreservatet

Med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver Eskilstuna kommun följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning
2. anlägga väg
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (exempelvis gräva, spränga, schakta, dämna, borra, dika, utfylla, tippa)
4. avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd
5. använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalka eller gödsla med undantag av åker- och tomtmark.

Vidare är det förbjudet att utan tillstånd från ansvarig kommunal nämnd:

6. anlägga mark- eller luftledning
7. anlägga upplag annat än tillfälligt för jordbruket
8. uppföra stängsel eller andra hägnader annat än för betesdrift.

B. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

1. utmärkning av naturreservatets gränser
2. uppförande och underhåll av anordningar för allmänhetens friluftsliv, till exempel anläggande av vandringsleder, uppsättning av informations- tavlor, utplacering av soptunnor samt anläggande av eldstäder
3. naturvårdande avverkning, röjning, betesdrift eller liknande åtgärder enligt skötselplan
4. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
2. skada, plocka eller samla in växter eller växtde- lar (bär, matsvamp och blomplockning för eget behov är tillåtet)
3. skada mark, stenar eller berghällar genom till exempel eldning, grävning, målning, inhuggning av inskription eller liknande
4. sätta upp tavla, plakat, affisch eller skylt
5. cykla, rida eller köra häst och vagn på annat än bilvägar och särskilt upplåtna vägar
6. tälta eller ställa upp husvagn
7. framföra motordrivet fordon på annan plats än därtill upplåtna vägar och parkeringsplats.

Vidare är det förbjudet att utan tillstånd från ansvarig kommunal nämnd:

8. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
9. fanga och samla in ryggradslösa djur. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fållor inte används.

Undantag från föreskrifterna. Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för:

- åtgärder som behövs för att nå syftet med naturreservatet och den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplan
- drift och underhåll av vägar, under förutsättning att samråd sker med naturvårdsförvaltaren innan åtgärd utförs
- drift och underhåll av ledningar, under förutsättning att samråd sker med naturvårdsförvaltaren innan åtgärd utförs
- att rensa befintliga diken, under förutsättning att samråd sker med naturvårdsförvaltaren innan åtgärd utförs.

Föreskrift C1 gäller inte för det område som markrats på beslutskarta, se bilaga 1.

Dispens från föreskrifterna m m

Eskilstuna kommun får enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade naturreservatsföreskrifter.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag gå författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Kort beskrivning av området

Naturreservatet Kronskogen–Stenby äng ligger i omedelbar anslutning till Eskilstuna tätort. Området utgör ett viktigt rekreationsområde då det inom ett par kilometer från naturreservatet bor en majoritet av tätortens befolkning. Naturreservatet omfattar skog, betesmark och åker med artrika inslag av både djur och växter. Det erbjuder besökaren ett varierat utbud av natur- och kulturmiljöupplevelser.

Kronskogen–Stenby äng är ett måttligt kuperat naturreservat. Bergiga höjder förekommer dock, i synnerhet mot gränsen i norr där också den högsta punkten, cirka 40 meter över havet, har mätts upp. Området i och kring naturreservatet Kronskogen–Stenby äng har lång kontinuitet av mänskliga aktiviteter vilket flera fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar vittnar om.

I de centrala delarna ligger Stenby äng, ett Natura 2000-område, som till stor del består av trädklädd betesmark på blockig morän. Blyertslav och vedtickor som blekticka och oxtungsvamp signalerar lång kontinuitet med ek, gamla grova träd och att det finns död ved. Huvuddelen av naturreservatets areal består i övrigt av skog, främst talldominerad barrskog på torr till frisk mark. Inom naturreservatet bryts skogen på många ställen av öppen mark som åker, betesmark, små kärr och i viss mån även cykelvägar och stigar.

Skäl för beslut

Del av naturreservatet ingår i riksintresse för kulturmiljövården, Åsby-Stenby äng (D7), enligt 3 kapitlet 6 § miljöbalken.

I naturreservatet ingår ett Natura 2000-område, Stenby äng SE0220601, omfattande cirka 23 hektar.

Naturreservatet ingår i objektet Kronskogen som är av regionalt intresse för naturvården, objekt 84-48.

I naturreservatet finns tre nyckelbiotoper och fem naturvärdesobjekt inventerade av Skogsstyrelsen. Med nyckelbiotop avses en livsmiljö som är av avgörande betydelse, har en nyckelroll, för den hotade och sällsynta delen av skogens fauna och flora.

Ett naturvärdesobjekt avser ett skogsområde med påtagliga naturvärden, utan att objektet når upp till kvaliteten nyckelbiotop. Ofta kan de beskrivas som framtida nyckelbiotoper, det vill säga biotoper som befinner sig i ett vänteläge för att inom ett antal år efter det att inventeringen slutfördes utvecklas till nyckelbiotoper.

Naturreservatet är ett av de viktigaste områdena för friluftsliv i anslutning till Eskilstuna centrum på grund av dess centrala läge och mångfald av upplevelsevärden.

Miljökvalitetsmål

Utökningen av naturreservatet Kronskogen–Stenby äng bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen ”Levande skogar”, ”Ett rikt växt- och djurliv” och ”Rikt odlingslandskap”. Utökningen av naturreservatet bidrar även till att de av kommunfullmäktige antagna delmålen för ”Levande skogar” och ”Rikt odlingslandskap” kan uppfyllas. Delmålen berör skydd av värdefulla områden i skogs- och odlingslandskap.

Hushållning med mark och vattenområden

Eskilstuna kommun finner i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden med mera att beslut om att avsätta området som naturreservat är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den gällande kommunala översiktsplanen. Naturreservatet berörs av detaljplan för Marielund (laga kraft 1992-12-17, nr 1117-1-81). Del av detaljplanen som ligger inom naturreservatet är satt som natur.

Ärendets handläggning

Områdets värden för biologisk mångfald och friluftsliv har varit uppmärksammat under en längre tid. Naturreservatet består av tidigare naturreservatet, Stenby äng, som bildades år 2000. Då omfattade naturreservatet cirka 26 hektar. En utökning gjordes hösten 2005 med Kronskogen. Naturreservatet kom därefter att omfatta cirka 125 hektar.

Anledning till föreliggande beslut om **utvidning** av naturreservatet är att detaljplaner reviderades för område intill Rekarneskolan (laga kraft 2008) och upprättades för tillkommande bebyggelse vid Stenby (laga kraft 2010) och Snälltorpet (laga kraft 2003, 2008).

Anledning till föreliggande **upphävande av del** av naturreservatet är att det vid Stenby gård gavs ett positivt förhandsbesked 2005-08-23 om bygglov för tre tvåbostadshus. Förhandsbeskedet överklagades och beslut från Kammarrätten vann laga kraft i november 2007. Bygglov söktes inom ramen för två år efter beslut om positivt förhandsbesked. Förhandsbeskedet gavs med stöd av att föreskrifterna för naturreservatet från 2005 angav ett undantag för uppförande av ny byggnad *intill ett avstånd av 120 meter från huvudbyggnaden*.

Bygglov beviljades i maj 2009 (vann laga kraft maj 2010) och nya byggnader tillkom inom 120 meter söder om Stenby gård. För att upphäva del av ett naturreservat krävs synnerliga skäl enligt miljöbalken. Naturreservatet har förlorat sina natur- och kulturvärden där byggnader uppförts och det är inte rimligt att anta att de värden som avsågs bevaras kan återfås, varför delen föreslås utgå från naturreservatet. Där de tre tvåbostadshusen tillkommit var det tidigare före detta åkermark som betades. I gengäld stramas

föreskriften upp genom att ange att det är förbjudet att uppföra byggnad eller annan anläggning i naturreservatet. Undantaget tas bort i föreskriften.

En föreskrift har även lagts till om förbud mot skogsbruksåtgärder, det för att bättre svara mot att del av naturreservatet utgör natura 2000 med naturtypen västlig taiga. Även syftet med naturreservatet har utökats med del för att inkludera natura 2000-området.

Inventering av naturreservatet gjordes 2008 av konsult som också tog fram förslag till skötselplan. Under 2009 arbetades ett förslag till beslut fram och skötselplanen bearbetades.

Hösten 2009 gick förslaget ut på remiss (se nedan Remiss 1). Länsstyrelsen betonade i sitt yttrande att synnerliga skäl (enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken) krävs för att helt eller delvis upphäva ett beslut som länsstyrelse eller kommun bildat med stöd av 4-6 §§. I Länsstyrelsens yttrande angav de att synnerliga skäl måste anges på ett tydligare sätt än vad som framkom i remissunderlaget, samt att kommunen måste ange vad kommunen avser att göra för att kompensera intrånget i naturvärdet.

Vid telesamtal med Länsstyrelsen efter remisstiden framkom också att innan beslut av någon vikt fattas bör Naturvårdsverket få möjlighet att yttra sig. I och med att kommunens tolkning av synnerliga skäl för upphävande av del av naturreservatet inte framkom i remissunderlaget hösten 2009 och att Naturvårdsverket bör få möjlighet att yttra sig bedömdes att underlaget behövdes sändas på remiss igen.

Samråd

Samråd har enligt 25 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken ägt rum med Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Remiss I

Förslag till beslut sändes på remiss 1 till sakägare, myndigheter och organisationer den 7 september 2009. Remisstiden pågick fram till och med den 30 oktober 2009. Förslaget fanns även på kommunens hemsida för synpunkter från allmänheten.

Remissyttranden

Yttranden över förslaget har kommit in från 13 olika insatser.

Vägverket (numera Trafikverket) har inte haft något att erinra mot förslaget.

Skogsstyrelsen, Sörmlands distrikt, anser att förslaget till skötselplan är väl genomarbetat, speciellt vad gäller att bevara, förstärka och vårda områdets mångfald av olika naturmiljöer. I övrigt pekar de på ett par redaktionella ändringar.

Avvägning

Redaktionella ändringar gjorda i skötselplan.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har kommit in med förtydligande text till avsnitt om geologin i området.

Avvägning

Förtydligande text om geologin i området har tillförts i skötselplanen.

Länsstyrelsen i Södermanlands län betonar 7 kapitlet 7 § miljöbalken om att upphävande av del av naturreservatet endast kan genomföras om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen anger att de inte kan se att kommunen angett något/några synnerliga skäl för upphävande av naturreservatet söder om Stenby gård. Enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken får beslut om upphävande enligt första stycket endast ske om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning.

De anger även att:

- skyddsjakt bör undantas i föreskrift om förbud mot jakt
- objektet är utpekat i länets naturvårdsprogram vilket bör anges under skäl för beslut
- redaktionella ändringar i text och bilagda kartor bör göras
- reliktsbock finns i område söder om Stenby äng och att området bör omfattas av skötselåtgärden punktvisa insatser.

Avvägning

Text om gränsändring, upphävande och utökning, läggs till under rubriken Ärendets handläggning i

beslutet.

Föreskriften om jakt är borttagen och text om jakt är lagd i skötselplanen.

Redaktionella ändringar har gjorts i text och på kartor.

Reliktsbock söder om Stenby gård är noterad och skötselåtgärd enligt karta är Naturvårdande skötsel, vilket innefattar röjning kring såväl ek som tall.

Kultur- och fritidsnämnden i Eskilstuna kommun har inte haft något att erinra mot förslaget.

Kommunstyrelsen i Eskilstuna kommun återremitterade kommunledningskontorets förslag till yttrande den 3 november 2009, § 255. Kommunledningskontoret lämnade ett nytt förslag till yttrande den 25 januari 2010 vilket behandlades på kommunstyrelsens sammanträde den 9 februari 2010. Yttrandet omfattade bland annat organisatoriska frågor, vilket lämnas i detta sammanhang då beslut och skötselplan för ett enskilt reservat inte kan behandla det.

Utöver det önskar kommunstyrelsen upplysa om att skötselområdena trädklädd betesmark, öppen betesmark och åkermark är utarrenderad mark. Kommunstyrelsen önskar även att en ekonomisk analys tas fram till beslutshandlingarna.

Avvägning

En ekonomisk analys tas fram till beslutshandlingarna.

Parken Zoo i Eskilstuna AB har inte haft något att erinra mot förslaget.

Naturskyddsföreningen Eskilstuna, Naturskyddsföreningen i Södermanlands län och Ornitologiska klubben Eskilstuna har kommit in med ett gemensamt yttrande med en del förslag till skötselinsatser, bland annat:

- Viss avverkning av ek i skötselområde A
- Nötbete framför fårbeta
- Veteranisering av ek
- Verksamheten vid 4 H-gården bör prioriteras framför annan bebyggelse
- Anpassning av bänkar, informationstavlor och rastplatser bör ske för rörelsehindrade
- Frihuggning bör göras kring gång- och cykelvägar för ökad trygghet.

Avvägning

Ingen avverkning av ek ingår i skötsel av delområde A. Eken är relativt jämnårig här och ur biologisk synvinkel har det ingen större betydelse om ett par ekar får lov att stå relativt tätt ihop.

Nötbete är ibland att föredra, det kan dock vara lättare ur ett socialt perspektiv att ha fårbete i ett tätortsnära naturreservat. Får kan ha en mindre skrämmande inverkan än nöt. Uppstår möjlighet med variation så kommer den tas.

Veteranisering av ek kommer inte ske i detta naturreservat.

Noterar att föreningarna önskar prioritering av 4H verksamhet vid Stenby gård.

Anpassning av anläggningar för rörelsehindrade och frihuggning för upplevelse av ökad trygghet kring gång- och cykelstråk ska ske och skrivs tydligare i skötselplanen.

Sörmlands entomologerna motsätter sig ett generellt förbud mot att samla in ryggradslösa djur.

Avvägning

Föreskrift om att det är förbjudet att fånga och samla in ryggradslösa djur ändras till att det ska omfattas av tillstånd istället för dispens. Texten ändras även så att enstaka exemplar får samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används.

Södermanlands Orienteringsförbund har inget att erinra, men förutsätter att orienteringsklubbarna i Eskilstuna även i fortsättningen har möjlighet att nyttja området för orienteringsaktiviteter, efter samråd.

Avvägning

Organiserade tävlingar och övningar i området kräver tillstånd från ansvarig kommunal nämnd, se föreskrifter under C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Linn Lagerström informerar om att även vanlig groda, åkergroda och mindre salamander finns i området. Linn tar upp att återskapande av våtmarker i åkermark är av vikt för denna typ av djur.

Remiss II

Förslag till beslut sändes på en andra remiss till sakägare, myndigheter och organisationer den 11 mars 2013. Remisstiden pågick fram till och med den 3 maj 2013. Förslaget fanns även på kommunens hemsida för synpunkter från allmänheten.

Remissyttranden

Yttranden över förslaget har kommit in från 8 olika insatser.

Trafikverket har inte haft något att erinra mot förslaget.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har inga synpunkter utom en önskan om att De Geermoräner namnges i materialet.

Avvägning

Ändringar gjorda i skötselplan.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att kommunen har synnerliga skäl att upphäva tidigare beslut och att skälen till beslut anges på ett tydligt sätt i beslutet. Vidare anser Länsstyrelsen att de åtgärder som kommunen avser att göra för att kompensera intrånget i naturreservatet är bra.

I övrigt undrar Länsstyrelsen om syftet med undantaget från föreskrift C1 i ett mindre område är anläggande av hundrastgård. I övrigt redaktionella ändringar.

Avvägning

Undantaget från föreskrift C1 omfattar inte hundrastgård då den ligger utanför naturreservatet. Avsikten med undantaget är för att delområdet ligger i anslutning till skola.

Kommunstyrelsen stödjer förslaget till nytt beslut och skötselplan för naturreservatet.

Kultur- och fritidsnämnden betonar vikten av åtgärder för att skapa trygghet för män och kvinnor, flickor och pojkar som ska ta sig till och från området. I övrigt synpunkter gällande en organisationsfråga.

Avvägning

Åtgärd om röjning utmed elljusspår och cykelvägar för ökad trygghetsupplevelse finns i skötselplanen,

se kapitel 2.9. Arbete med revidering av beslut för naturreservatet omfattar inte organisationsfrågor.

Miljö och räddningstjänstnämnden bedömer att de förslagna föreskrifterna för reservatet är tydliga och bör fungera väl för nämndens tillsyn.

Naturskyddsföreningen Eskilstuna och Ornitologiska klubben i Eskilstuna har kommit en med ett gemensamt yttrande. De ser positivt på förslaget men önskar påpeka att resursbrist får inte styra skötsel i naturreservaten. Möjligheten att skapa naturvärden får inte underskattas betonas föreningarna.

I övrigt att yttrande lämnats av tillsynsjägaren i området och en privatperson. Jägaren anser att skrivning gällande jakt är tillfylles och privatpersonen betonar vikten av skyddade områden för faunan.

Intresseprövning

Enligt 7 kapitlet 25 § i miljöbalken ska en intresseprövning göras. Eskilstuna kommun anser att föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och intrånget i enskilds rätt att använda mark och vatten.

Upplysningar

Eskilstuna kommun önskar upplysa om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet är bland annat:

Enligt 14 § i de lokala ordningsföreskrifterna (KSKF/2005:10298) för Eskilstuna kommun ska hundar hållas kopplade i motionsspår som nämns i 1 §, bland annat i Kronsåsen. I övrigt gäller lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Enligt 16 § ska hundar under tiden den 1 mars-20 augusti hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Terrängkörningslagen (1975:113) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Enligt 1 kapitlet 1 § lagen om kulturminnen med mera (KML 1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks och

begränsas.

Livsmiljöer som är utpekade enligt Natura 2000 ska uppnå eller bibehålla ett gynnsamt bevarandestånd, vilket innebär att för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd enligt 7 kapitlet 28a § miljöbalken. För Natura 2000-området finns en upprättad bevarandeplan av Länsstyrelsen i Södermanlands län, diarienummer 511-10943-2004.

Hur man överklagar

Kommunens beslut om utökning och revidering av naturreservatet får överklagas hos Länsstyrelsen (19 kapitlet 1 § miljöbalken). Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Eskilstuna kommun, Stadsbyggnadsförvaltningen/Planavdelningen, 631 86 ESKILSTUNA.

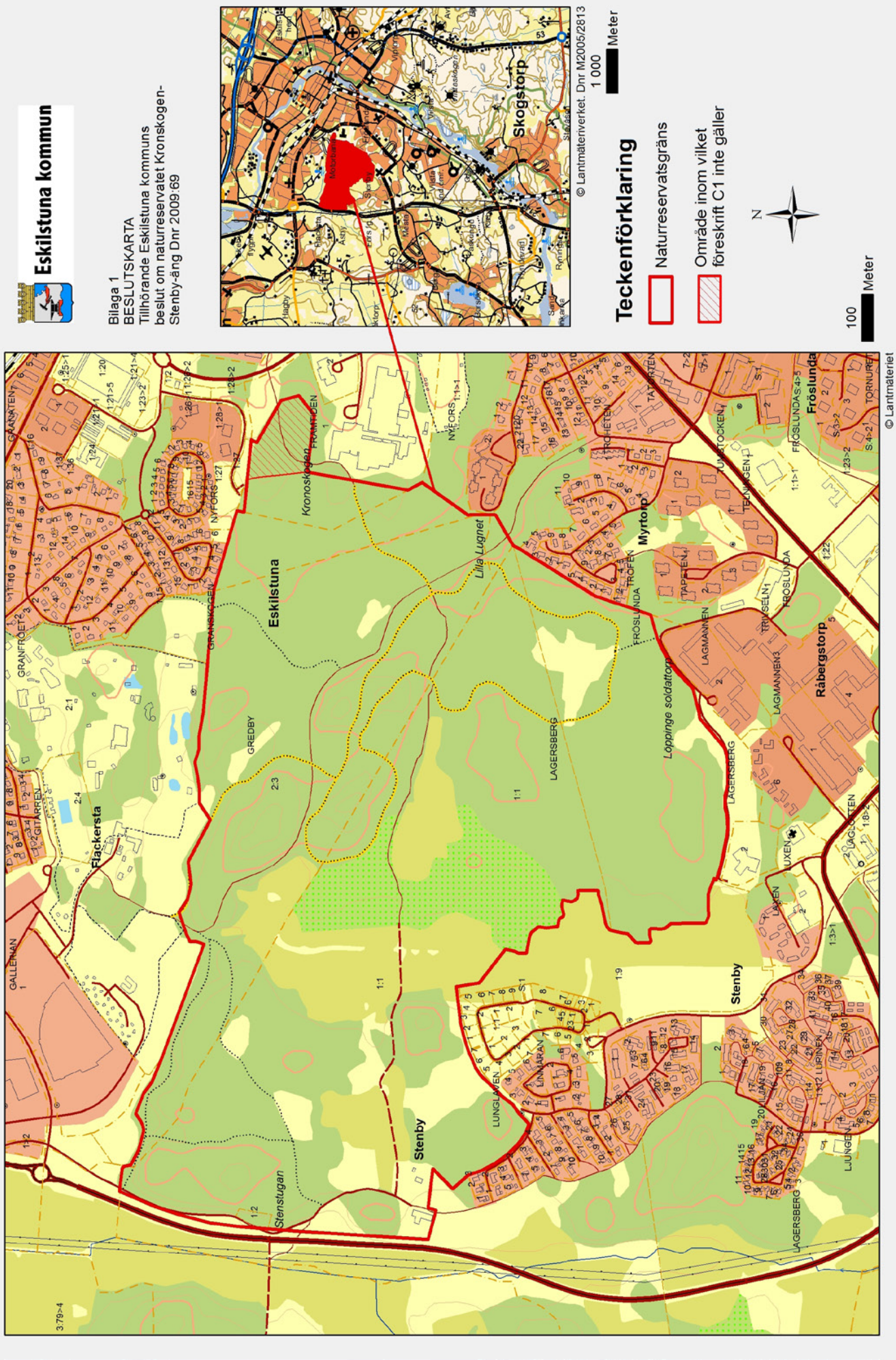
Skrivelsen ska ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan inte överklagandet inte prövas. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var infört i ortstidning.

I skrivelse ska anges vilket beslut (ange diarienummer 2009:69) som överklagas och den ändring som begärs. Skrivelsen ska undertecknas och uppge även namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar kontakta Eskilstuna kommun på telefon 016-710 10 00 (växel).

Bilagor

1	Beslutslista
2	Skötselplan
2.1	Skötselplanekarta – skötselområden
2.2	Skötselplanekarta – friluftsliv
2.3	Skötselplanekarta – skötselmetoder
2.4	Skötselplanekarta – fornlämningar, Natura 2000
3	Artlista
4	Kartor med teknisk beskrivning från Lantmäteriet
5	Fastighetsförteckning

Beslut 2013-09-26, § 319

Dnr
SBN2009:69

SKÖTSELPLAN

I Beskrivning

Naturreseptatet Kronslogen–Stenby äng ligger i omedelbar anslutning till Eskilstuna tätort. I norr ansluter naturreseptatet till Parken zoo och ett köpcen-trum, Tuna park, med parkeringsplatser vid Svallinge gårde. Länsväg 230, Västerleden, utgör gräns mot väster.

I väster går naturreseptatet mot Västerleden. Foto Camilla Äbrlund.

I öster tangerar naturreseptatsgränsen Rekarnesko-lan och längre söderut bostadsområdena Marielund, Myrtorp, Råbergstorp och Stenby.

I.1 Syfte

Det övergripande syftet med naturreseptatet Kron-slogen-Stenby äng är att långsiktigt säkerställa ett område med höga värden för friluftsliv och biologisk mångfald i närheten av Eskilstuna tätort. Vidare ingår i syftet att:

- befintliga höga naturvärden i de olika biotoperna lövskog, barrskog, naturbetesmark, kärr och bryn mot öppet jordbrukslandskap ska bevaras och ut-vecklas så att den biologiska mångfalden kan öka, samtidigt som områdets huvudkaraktär bibehålls
- anordningar för att främja friluftslivet, i form av stigar, cykelvägar, spår, rastplatser och skyltar ska finnas i tillräcklig omfattning för att området ska vara funktionellt för allmänheten
- kulturvärdena ska bevaras och de historiska och ekologiska sammanhangen åskådliggöras genom information
- lämplig naturpedagogisk verksamhet i området ska främjas.

Ekblad med åkermark i bakgrunden vid Stenby äng. Foto Camilla Äbrlund.

Skötselplanen ska vara inriktad på att gynna friluftsliv, biologisk mångfald, kulturvärden och naturpeda-gogik.

Syftet med **Natura 2000-området Stenby äng** är att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de i områ-det utpekade naturtyperna trädklädd betesmark och västlig taiga samt typiska arter som liten blåklocka, blåsuga, gullviva, knägräs, ängsskära, oxtungsvamp, blekticka, svavelriska, luddticka med flera så att om-rådet på ett väsentligt sätt bidrar till den biologiska mångfalden.

Cykelväg vid Stenby äng. Foto Camilla Äbrlund.

I.2 Administrativa uppgifter

Objektnummer	04-02-104
Län	Södermanland
Kommun	Eskilstuna
Socken	Fors
Areal	142,6 hektar
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
Kulturgeografisk region	Centralbygd (Mälardalen)
Uppskattade arealer av olika naturtyper:	
Barr- och blandskog	82,2 hektar
Trädklädd betesmark	13,2 hektar
Öppen betesmark	5,7 hektar
Åkermark	21,3 hektar
Lövskog	13,0 hektar
Ädellövskog	3,0 hektar
Övrig mark	4,2 hektar
TOTALT	142,6 hektar
Prioriterade bevarandevärden	
Västlig taiga (9010)	9,5 hektar
Trädklädd betesmark (9070)	10,0 hektar
Strukturer (landskapselement)	Död ved, jätteträd (främst ek men även grov tall och gran), öppna diken, skogsbryn, ändmoräner, block
Friluftsliv	Rastplatser, stigar, elljusspår, cykelvägar, informationstavlor
Kulturhistoria	Fornlämningar, bebyggelselämningar, spår av stenframställning, åker, ängs- och betemark, jätteträd

1.3 Naturgeografiska förhållanden

Kronskogen–Stenby äng är ett måttligt kuperat naturreservat. Bergiga höjder förekommer dock, i synnerhet mot gränsen i norr där också den högsta punkten, cirka 40 meter över havet, har mätts upp. En mindre förkastningsbrant löper från fornborgen i nordväst och österut.

Den skogsklädda marken är i huvudsak täckt av blockig morän, ibland även storblockig. På flera ställen uppträder väl markerade, långsträckta och blockrika moränformationer, så kallade De Geer-moräner. Det stora antalet hållar visar troligen att moräntäckets maktighet är ganska begränsad. Mellan höjdpartierna utbreder sig leror som oftast är glaciala.

Den lägst belägna delen av en grund dalgång, som korsar naturreservatet i nord-sydlig riktning, utgörs av åker på postglacial lera. Brukad åker förekommer även norr om Stenby gård och i Stenby äng.

Flera, mindre gräsmarker, förekommer spridda i området. De flesta är före detta åkrar. Oklart dock om det även gäller den långsmala sprickdal med igenväxande gräsmark (tidigare våtmark) som sträcker sig från djurparken i norr mot sydost genom naturreservatet. Diken löper genom det mesta av odlingsmarken och även stora delar av skogsmarken har dikats. Avvattningen sker huvudsakligen åt norr via ett huvuddike i jordbruksmarken som leder vidare mot Svallinge gårde och Borsöknabäcken. Marken är därför till övervägande del torr-frisk med några få, fuktigare partier och våtmarker som viktiga undantag, bland annat tre små, väl avgränsade, öppna kärr

i norr. Torv förekommer som små kärr i den nord-östra delen och som ett tunt torvtäcke på glaciallera norr om Lilla Lugnet.

1.4 Historisk markanvändning

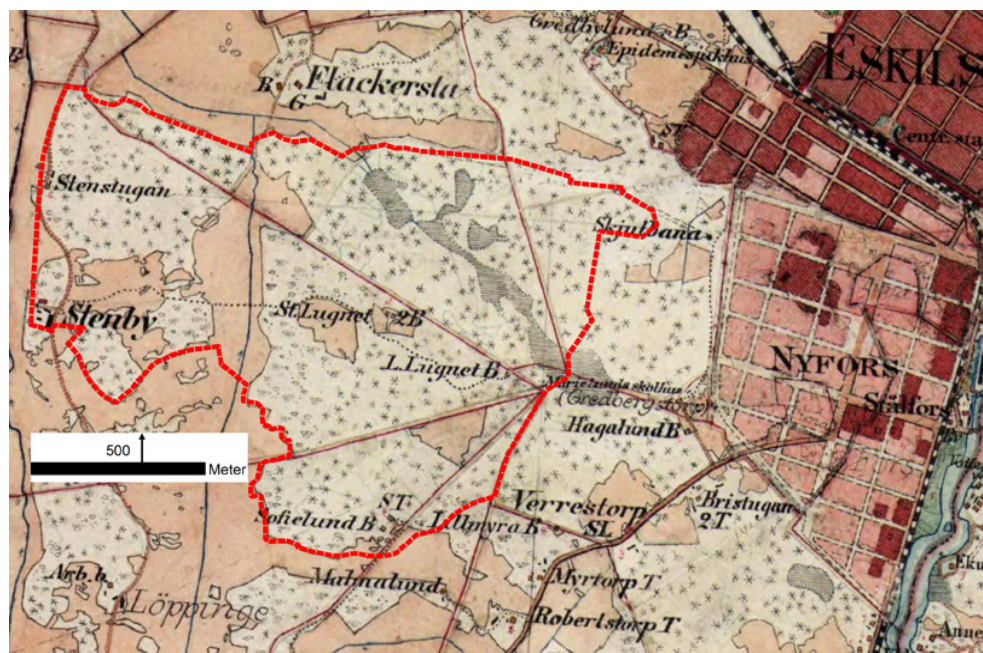
Området i och kring naturreservatet Kronskogen–Stenby äng har lång kontinuitet av mänskliga aktiviteter. Fornlämningarna, omkring 40 stycken är registrerade i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, vittnar om det. För 1 500 år sedan, när Borsöknabäcken var en del av en farbar vattenled, byggdes Stenbyborgen. Idag återstår den nedrasade stenmuren väl synlig på bergskrönet i områdets nordvästra hörn. Andra spår, som dåtidens människor har lämnat åt oss att förvalta, är ett stort antal gravar. Ibland i form av enskilda stensättningar och rösen men även som gravfält med många lämningar på en begränsad yta.

Den än i dag pågående landhöjningen som inleddes då inlandsisen drog sig tillbaka för omkring 10 000 år sedan medförde att området sakta höjdes över havsytan. Först uppstod ett skärgårdslandskap med en mängd öar, som sedan helt torrlades till det nuvarande småbrutna landskapet. De öppna ytorna togs sedan alltmer i bruk för odling. Därför är många av de lämningar som återfinns här i dag kopplade till jordbruk, exempelvis en lingrop i Stenby äng, ängsrester, röjningsrösen, torprester, spår av gamla åkrar och jätteträd.

Ekhagen i Stenby äng utgör i sig en viktig kulturhistorisk lämning. Den har en historia som slätteräng som därefter har övergått till betesmark. På senare

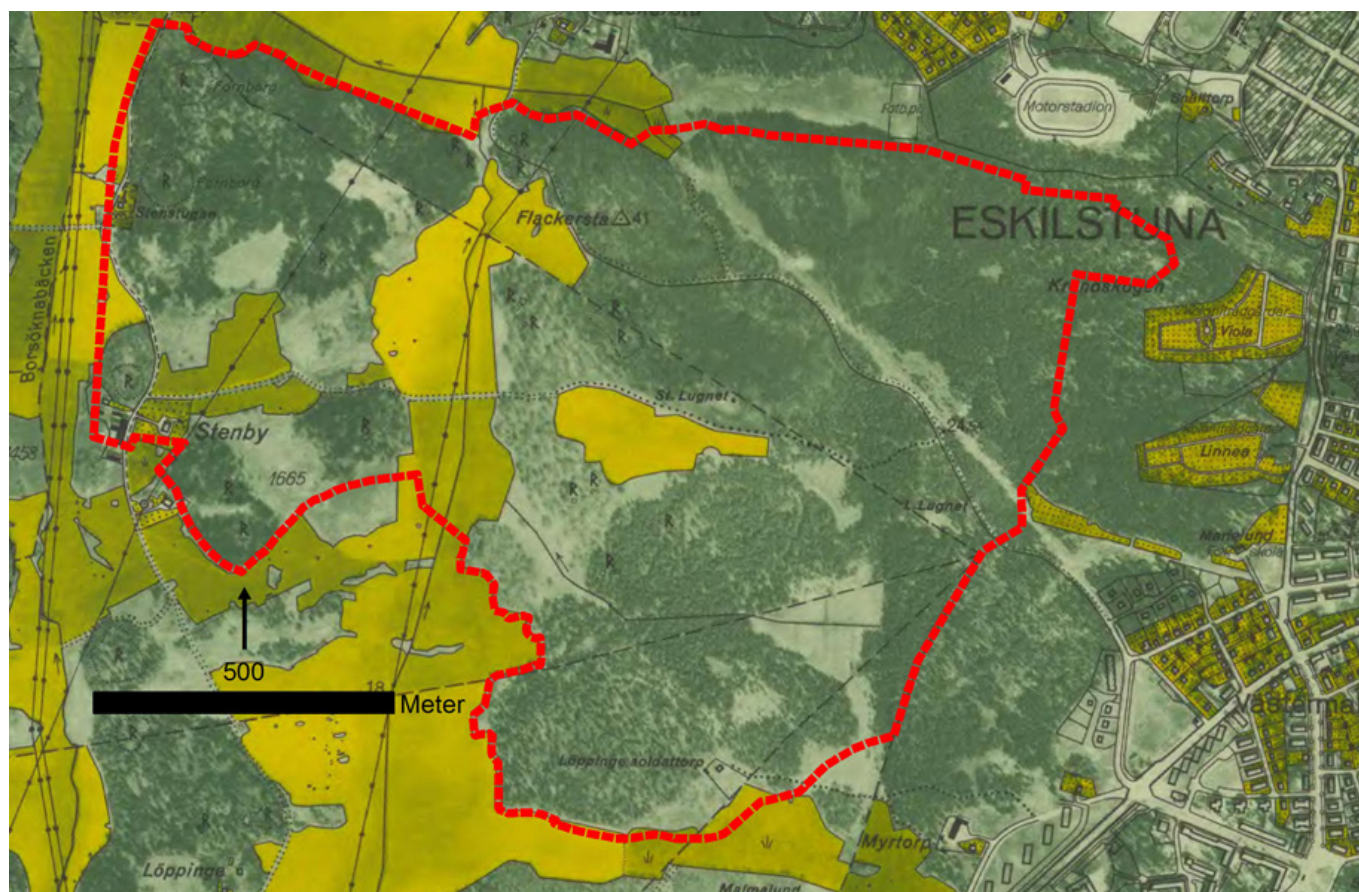
tid har större delen av betesmarken betats extensivt. I naturreservatets norra del finns även spår av stenframställning, bland annat rösen. Vid flera av områdets bebyggelseämningar, Stenstugan, Sofielund, Löppinge soldattorp, återfinns äldre kulturväxter. Ett exempel är den ganska ovanliga arten lyckobladsbuske som finns vid resterna av torpet Stenstugan nära Västerleden.

Häradskartan från förra sekelskiftet. Rödmarkering är naturreservatets angränsning.

All skog har under historien brukats på olika sätt, bland annat för vedtäkt, skogsbeta och virkesproduktion. Sedan några decennier har skogsskötseln alltmer övergått till insatser betingade av friluftslivets behov och av säkerhets- och naturvårdsskäl.

ande fåglar. I Stenby äng häckar till exempel nötväcka och blåmes. Göktyta och kattuggla har noterats i området och häckning kan inte uteslutas. Död ved förekommer i form av enstaka torrträd, högstubbar och lågor.

Ekonomiska kartan från 1950-talet visar bland annat att arealen uppodlad mark har minskat från häradskartan.

1.5 Biologiska värden

De högsta naturvärdena i naturreservatet är knutna till grova ekar i Stenby äng. Det finns även grova solitära ekar på andra platser i reservatet, främst i brynzonerna, som bidrar på ett värdefullt sätt till den biologiska mångfalden. Blyertsav och vedtickor som blekticka och oxtungsvamp signalerar lång kontinuitet med ek, gamla grova träd och att det finns död ved. Gamla ekar utvecklar grov bark som kan bli hemvist åt ett stort antal organismer, bland annat insekter, spindeldjur, mossor och lavar. I den här mikromiljön återfinns en speciell och hårt trängd grupp av skorplavar som kallas knappnålslavar. I naturreservatet är den gruppen representerad av grön spiklav, grå nållav och signalarten brun nållav.

Genom samspel mellan svamp, insekter och fåglar har flera av de äldre träden utvecklat håligheter som utnyttjas av fladdermöss, ekorrar, möss och hålhäck-

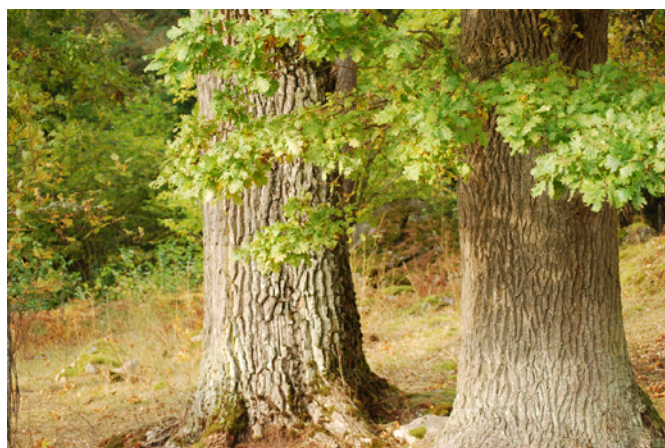
Liksom många andra organismer kräver en av betesmarkens verkliga sevärdheter, den vackert blåskimrande skalbaggen björkblåoxe, kontinuerlig tillgång på död ved för sin överlevnad. I den forna slåtterängens markflora återfinns fortfarande hävdgynnade arter som svinrot, ängsskära, gökört och gullviva men i begränsad omfattning på grund av de senaste decenniernas svaga hävd. Idag är hävdskyende arter som vitsippa, liljekonvalj, häckvicker med flera däremot mycket talrika i betesmarken.

Björkblåoxe. Foto Janne Elmhag. Beskuren bild.

Huvuddelen av naturreservatets areal utgörs av skog, främst talldominerad barrskog på torr till frisk mark där blåbär, lingon, kruståtel, hus- och väggmossa fullständigt dominerar vegetationen i ett tämligen artfattigt fält- och bottenskikt. I lägre liggande delar ökar graninslaget liksom markfuktighet och artrikedom, bland annat tillkommer arter som harsyra, ekorrbär och kammossa.

Lövträdsbeståndet varierar betydligt från hällmarkernas glest växande vårtbjörk och rönn till några mindre lövträdsdominerade bestånd där asp, klibbal, glasbjörk, hägg, lönn och alm dominerar.

*Ekstammar i bagen vid Stora Lagnet.
Foto Camilla Åhrlund.*

Ekrika skogsområden utbreder sig kring fornborgen i nordväst och kring torpresterna i söder. Här förekommer grön ekspik på ekbark. Signalarten fällmossa växer på block och berg i det norra beståndet. Senvuxen ek i kläna dimensioner växer här och var i blockrik och bergig terräng. Även biologiskt värdefull asp, både senvuxen och grov hålas, förekommer sparsamt.

Några små kärr i nordost bidrar till den biologiska mångfalden i naturreservatet, bland annat genom den öppna solexponerade miljön. Här trivs våtmarksarter som ängsull, tuvstarr, dystarr, tranbär och den i länet tämligen sällsynta strängstarren.

Flera av skogsbestånden har klassificerats som nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt och uppvisar tecken på lång skoglig kontinuitet exempelvis genom närvaro av signalarter som knärot och blåmossa, vars karaktäristiska kuddar visserligen ännu är ganska små men tillväxande och talrika.

Trädens ålder varierar men gamla tallar är vanligt förekommande i synnerhet i områdets nordöstra del

och invid bebyggelsen i Stenby. Arter som talticka och den rödlistade skalbaggen reliktböck indikerar träd i åldern 150 – 200 år. Några är sannolikt ännu äldre.

Här och var i naturreservatet, ofta i brynzonerna, finns gammal grov gran varav många angripits av granbarkgnagare. Sydost om Stenby äng utbreder sig ett skogsområde där den skogliga kontinuiteten bröts på 1960-talet genom en slutavverkning. Den kalavverkade ytan har sedan fått beskogas på nytt helt utan påverkan av röjning och gallring. Att skog får utvecklas på det sättet är ovanligt i dag.

Inom naturreservatet bryts skogen på många ställen av öppen mark som åker, betesmark, små kärr och i viss mån även cykelvägar och stigar. Detsamma gäller i områdets periferi där naturreservatets skyddade skog gränsar mot öppna ytor utanför. Dessa halvöppna kantzoner eller skogsbryn blir ofta biologiskt värdefulla och artrika eftersom många arter, knutna både till öppna och slutna förhållanden, kan samexistera här. Sydvända bryn med solvärmda småmiljöer är särskilt intressanta.

Ett typiskt inslag i Kronslogen–Stenby ängs skogsbryn är de gamla grova träden, ek, tall och gran. Här finns också inslag av äppelträd, bärande buskar som nypon, fågelbär, häggmispel och slån liksom partier med asp. Den tidigt blommande sälgen, som ofta besöks av födosökande insekter tidigt under våren, är en särskilt viktig kantzonsväxt. Dessutom har många av betesmarkens eller slåtterängens arter som gökärt, knippfryle, rödklöver, svinrot och backnejlika hittat en alternativ växtplats i områdets många och långa skogsbryn.

Svenskt namn	Latinskt namn	Rödlistad art/ signalart	Notering
Kärlväxter			
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	S	Relativt få exemplar i den obetade delen av Stenby äng
Trolldruva	<i>Actea spicata</i>	S	Enstaka på ett fåtal växtplatser
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	Flera växtplatser
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	S	Enstaka i barrskogen i Stenby äng
Mossor			
Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	S	Tämligen rikligt på hållmarken i nordost
Fällmossa	<i>Anitrichia curtipendula</i>	S	Norr och söder om fornborgen i nordväst samt i Stenby äng
Lavar			
Blyertslav	<i>Buellia villosa</i>	NT	Stenby äng
Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S	Flera fynd i Stenby äng
Svampar			
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	S	På flera tallar – främst i nordost
Blekticka	<i>Pachykytospora tuberculosa</i>	S, NT	Ett fynd på ekgren i Stenby äng
Oxtungsvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	S, NT	Enstaka i Stenby äng
Luddticka	<i>Inonotus tomentosus</i>	NT	Stenby äng
Svavelrisk	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	S	Stenby äng
Rävticka	<i>Inonotus rheades</i>	S	Enstaka i Stenby äng
”Gul fingersvamp”	<i>Ramaria sp</i>	S	Ett exemplar i Stenby äng
Gulfotshätta	<i>Mycena renati</i>	S	Stenby äng
Insekter			
Reliktbock	<i>Nothorhina punctata</i>	NT	Spår i enstaka tallar i sydväst
Granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginata</i>	S	Spår i flera grova granar i väster
Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S	Spår i senvuxen gran i nordöstra delen
Vågabandad barkbock	<i>Semanotus umdatatus</i>	S	

Tabell 1. Signalarter och andra skyddsvärda arter registrerade i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringar som finns i källförteckningen samt fältbesök 2008. (S) = signalart enligt Skogsstyrelsen. NT = rödlistekategori – missgynnad.

1.6 Värden för friluftsliv

Kronskogen–Stenby ängs har stor betydelse för det lokala friluftslivet. 15 000–20 000 människor i Eskilstuna har Kronskogen–Stenby äng som närmaste natur- och strövområde. Dessutom har en majoritet av tätortens befolkning endast ett par kilometers avstånd, 20 minuters promenad eller 10 minuters cykeltur till naturreservatet. Stora arealer skog, betesmark och åker med artrika inslag av både djur och växter erbjuder besökaren ett varierat utbud av natur- och kulturmiljöupplevelser som är särskilt påtagliga på de platser där vegetationen lyckas avskärma området från tätortens brus.

Besökaren kan även se rikliga och i flera fall väl synliga rester av mänsklig aktivitet från yngre järnåldern och framåt. Fornlämningarna som oftast utgörs av olika typer av stensättningar men som också innefattar exempelvis fornborgar, gränsrösen med mera är vanligast i höjdlägen mot Västerleden, Svallinge gårde och Flackersta gård liksom i Stenby äng.

Kronskogen är mycket lämpligt för motion av olika slag. Det väl utbyggda nätet av stigar och cykelvägar nyttjas av människor i alla åldrar för jogging, cykelturer, promenader och vintertid även för skidåkning. Både anlagda stigar och obanad terräng används regelbundet för orientering. På flera platser utmed stigarna, bland annat vid Stora Lugnet och Lilla Lugnet är enkla rastplatser iordningställda med sittstockar och eldstäder.

Förskolor, grundskolor och två gymnasieskolor med sammantaget fler än 5 000 elever finns i närområdet. Skogen nyttjas för bland annat lek, motion och undervisning.

En parkering invid Stenby äng gör det möjligt för rörelsehindrade besökare med bil att nå naturreservatets centrala del. En grusad väg genom området gör det även möjligt för rullstolsburna att uppleva betesmark och skog på nära håll.

Kronskogen–Stenby äng är ett tätortsnära naturreservat till vilket det är lätt att ta sig till fots eller med cykel för många Eskilstunabor. Cyklar du till Kronskogen–Stenby äng finns ett cykelställ vid den stora informationstavlan. Härifrån kan du sedan ta dig ut på motionsspåret eller gå runt på de mindre stigarna. Foto Camilla Äbrlund.

2 Plan för skötsel

Naturreservatet Kronslogen-Stenby äng är indelat i nio skötselområden, se bilaga 2.1. För varje skötselområde finns mål och skötselåtgärder. De mål som är uppsatta är långsiktiga. Många skötselområden uppfyller därför inte målen idag men det är viktigt att vidta skötselåtgärder som ska sträva dithän. Skötselåtgärder är allmänt hållna och går inte in i detaljer på hur skötselområdet måste skötas. Uppföljning av målen, se avsnitt 3, kan resultera i att fler skötselåtgärder behöver vidtas. De uppsatta målen för skötselområdet är den viktigaste vägledningen av hur området ska skötas. Skötselområdena är:

1. Trädklädd betesmark
2. Västlig taiga
3. Öppen betesmark
4. Åkermark
5. Skogsbryn
6. Ädellövskog
7. Lövskog
8. Övrig mark
9. Friluftsliv
10. Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar.

I västra delen av naturreservatet ligger en fornborg från vilken du kan se köpcentrat Tuna park. Fornborgen, Stenbyborgen, är i dag raserad men det är ändå lätt att föreställa sig utsikten för cirka 1500 år sedan mot det som då var en farled bestående av vatten. Dagens farled består av asfalt, men historien känns trots det närvarande vid platsen.

Foto Camilla Äbrlund.

2.1 Trädklädd betesmark

2.1.1 Beskrivning

I Stenby äng finns en trädklädd betesmark med ek och stort inslag av hassel, delområde A. Flera av ekarna är tämligen grova, några hyser vedtickor och knappnåls lavar. Några få har håligheter med mulm, vilket gynnar ett rikt insekts- och fågelliv. Delområde c utgör i princip en förlängning av delområde A, dock är det en egen fälla. Här finns i östra delen även ett inslag av tall, förutom ek.

Trädklädd betesmark förekommer även i tre fallor med restaureringsbehov nära Stenby gård, delområde B. Här växer granar och grov tall men lövträd dominerar. Flera relativt grova och vidkroniga ekar växer alltför tätt ihop med bland annat yngre ek, vårtbjörk, asp, sälg och lönn. Den hävdgynnade kärlväxtfloran är ännu sparsmakad i naturreservatets alla delområden med trädklädd betesmark men blåsuga, liten blåkllocka, ängsskära och gökärt är exempel på arter som förekommer tämligen allmänt.

2.1.2 Bevarandemål

- Arealen trädklädda betesmarker med krontäckning 25-75 % ska vara cirka 13,2 hektar, varav minst 9,7 hektar ska utvecklas så att gynnsam bevarandestatus för naturtypen trädklädd betesmark (9070) uppnås.
- Vegetationen på minst 95 % av arealen ska hävdas så att ingen ansamling av förna sker år från år vid vegetationsperiodens slut.
- Äldre ekar och andra solitärträd ska hållas fria från uppväxande sly och buskar.
- Naturligt död ved ska ligga kvar om den inte utgör ett hinder för betesdriften.
- De för naturtypen typiska arterna blåsuga, gökärt, gullviva, knägräs, liten blåkllocka och ängsvädd ska finnas kvar i minst samma omfattning som idag (siffervärden anges när den första inventeringen av typiska arter genomförts).

2.1.3 Skötselåtgärder

Restaurering

- Delområde A: Ung hassel och annat lövsly röjs för att öka solinstrålningen och därmed gynna biologisk mångfald i och kring de grova ekarna liksom i betesmarkens fältskikt. I blockrika delar och där florin är tydligt lundartad sparas små dungar med tätare vegetation.
- Delområde B: 25–75 % av trädsiktet avverkas. Grova träd med hagmarkskaraktär gynnas, liksom ersättningsträd och bärande träd och buskar. Helt öppna partier växlar med små tätare busk- eller trädgrupper. Stängsling av en fälla.
- Kontinuiteten av ek ska främjas genom aktiva insatser inom eller i anslutning till betesmarken.

Löpande skötsel

- Årlig hävd genom bete.
- Årlig röjning av igenväxningsvegetation.
- Stängselunderhåll.
- Inventering av typiska arter genomförs för att kvantifiera bevarandemålen.
- Ersättningsträd för de befintliga, grova, hagmarksträden utses och skyddas från betespåverkan.

2.2 Barr- och blandskog (västlig taiga)

2.2.1 Beskrivning

Huvudsakligen talldominerad barrskog med tämligen stort graninslag i lågt belägna delar. Ett stort antal nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt innefattas i skötselområdet och ett barrskogsområde i Stenby äng ingår i det Europeiska nätverket (Natura 2000).

2.2.2 Bevarandemål

- Arealen barr- och blandskog ska vara cirka 82 hektar varav minst 4,9 hektar ska utvecklas mot naturtypen västlig taiga (9010).
- Torrträd, högstubbar och lågor ska förekomma.
- De för naturtyperna typiska arterna, exempelvis relikthock, blåmossa, tallticka, luddticka, svavelrisk och orkidén knärot ska finnas kvar i sin nuvarande omfattning eller visa en ökande tendens.
- De tre små kärrin i nordost ska bestå.

2.2.3 Skötselåtgärder

- Död ved (asp, tall med flera trädslag) skapas i form av högstubbar och lågor. Insatser som skapar bättre tillväxtförhållanden för löv av olika slag, till exempel senvuxen asp och ek ska prioriteras.
- Grova tallar med spår av relikthock eller som är lämpliga som värdträd för relikthock friställs genom röjning.
- Kärrin bryn gallras försiktigt, igenväxning förhindras genom röjning.
- Inventeringar av död ved och typiska arter genomförs för att kvantifiera bevarandemålen.

De karakteristiska dragen i en naturskog består av bland annat att skogen är olikåldrig och att det finns en stor mängd döda omkullfallna och stående träd. Död ved är en bristvara i våra skogar i dag. Den döda veden är otroligt viktig för den biologiska mångfalden då den utgör livsmiljö för många sällsynta arter. Foto Camilla Åbrlund.

2.3 Öppen betesmark

2.3.1 Beskrivning

I anslutning till Stenby gård finns öppen betesmark med enstaka träd och buskar (< 20 % krontäckning). Marken är delvis blockrik och väsentliga delar utgörs av före detta åker. Vårtbjörk, ek, asp, rönn, säl, tall och enstaka gran förekommer i varierande utsträckning. Den gamla åkermarken har långsamt börjat koloniserats av hävdgynnade arter men domineras fortfarande av snabbväxande, kvävegynnade gräs och örter. I de av gödselmedel mer opåverkade delarna förekommer, knippry, ängsviol, blåsuga, och gökört. Betesmarken är delvis restaurerad, men visst restaureringsbehov återstår.

2.3.2 Bevarandemål

- Arealen öppen betesmark ska vara minst 5,7 hektar.
- Krontäckningen av träd och buskar ska vara högst 20 %.
- Minst 90 % av arealen ska vara väl avbetad vid vegetationsperiodens slut.
- Inslaget av naturtypens typiska arter som blåsuga, liten blålocka och gökört ska bestå eller öka.

2.3.3 Skötselåtgärder

- Årlig hävd genom bete.
- Årlig röjning av igenväxningsvegetation.
- Stängsling och stängselunderhåll.
- Restaurering av betesmark.
- Inventering av typiska arter genomförs för att kvantifiera bevarandemålen.

2.4 Åkermark

2.4.1 Beskrivning

Åkermark omfattar i öppen mark i naturreservatet brukad som slåttervall, betesvall eller åker i växelbruk.

2.4.2 Bevarandemål

- Arealen åkermark ska cirka 21 hektar.
- All åkermark ska brukas ekologiskt.

- Vegetationen ska till minst 90 % vara skördad, putsad, slåttad eller betad årligen vid vegetationsperiodens slut.
- Åkerholmar ska finnas kvar och vara öppna, eller gles trädbevuxna med inslag av bärande buskar.
- Öppna diken ska finnas kvar och dikeskanternas vegetation ska årligen vara slagna.

2.4.3 Skötselåtgärder

- Ekologiskt åkerbruk.
- Åkerholmar röjs från sly.
- Dikeskanternas vegetation slås årligen.

2.5 Skogsbryn

2.5.1 Beskrivning

Skogsbryn är en övergångszon mellan skog och öppen mark. I synnerhet de sydvända brynen är biologiskt och estetiskt viktiga. Grov ek och tall, aspdungar med hålträd, säl, lönn, apel, nypon och slån är vanliga inslag i Kronsåker–Stenby ängs skogsbryn. Här är också flera bebyggelse lämningar, eller torpresster, belägna.

2.5.2 Bevarandemål

- Samtliga bryn mot öppen gräsmark ska ha rika inslag av bärande träd och buskar liksom av hålträd och grova solitärträd.
- Området ska i hela sin sträckning karaktäriseras av gles träd- och buskvegetation omväxlande med små partier där vegetationen är tätare (exempelvis ett slånbuskage eller en aspdunge).
- Alla grova ekar och tallar ska vara frihuggna.
- Torrträd, högstubbar och lågor ska förekomma.

2.5.3 Skötselåtgärder

- Glesa träd- och buskklädda, lövträdsdominerade, bryn skapas genom röjning och avverkning (10-50 meter djupa). Ung gran tas bort. Grova solitärträd och bärande träd och buskar gynnas.
- Grova ekar och tallar friställs genom röjning och avverkning. En god tumregel är att ”hålla rent” minst 5 meter utanför kronan.

- Lämpliga ersättningsträd för samtliga frihuggna träd ska också huggas fria.

2.6 Ädellövskog

2.6.1 Beskrivning

Det finns en ekdominerad skog i anslutning till fornborgen i nordväst och till bebyggelselämningar i söder. Lövträd som asp, rönn, vårtbjörk, oxel kompletterar trädskiktet tillsammans med ett visst inslag av tall och gran. Busskiktet är rikt med måbär, brakved, hassel, krusbär, nypon och slån. Invid de gamla bebyggelselämningarna uppträder dessutom syrén och spirea. De grövsta ekarna är 150–200 år gamla och kan på sikt utveckla höga naturvärden. I fältskiktet märks signalarter som blåsippa och svart trolldruva.

2.6.2 Bevarandemål

- Arealen ekdominerad ädellövskog ska vara cirka 3 hektar.
- Samtliga grova ekar ska vara friställda.
- Torrträd, högstubbar och lågor ska förekomma.

2.6.3 Skötselåtgärder

- Grova ekar friställs. En god tumregel är att hålla fritt från vedartad vegetation minst 5 meter utanför kronan.
- Ung gran röjs bort.
- Lämpliga ersättningsträd för samtliga frihuggna träd ska också huggas fria.
- Död ved lämnas kvar.

2.7 Lövskog

2.7.1 Beskrivning

Lövskog finns i östra delen av naturreservatet. Området utgör en tidigare våtmark som dikats och är numera bevuxen med ett varierat lövträdsbestånd som till stora delar består av björk, al, asp, sälg, alm, lönn och rönn. Även gran och tall förekommer. Flera av träden är grova. Buskskiktet är rikt med arter som hägg brakved, druvfläder, krusbär och röda vinbär. I fältskiktet märks bland annat harsyra, ekorrbär och signalarten svart trolldruva.

2.7.2 Bevarandemål

- Arealen lövdominerad skog ska vara cirka 13 hektar, varav minst 4,6 hektar ska utvecklas mot naturtypen västlig taiga (9010).
- Andelen gran ska max utgöra 5-10 % av stamantalet.
- De för området typiska arterna, exempelvis svart trolldruva, ska finnas kvar eller öka i frekvens.
- Torrträd, högstubbar och lågor ska förekomma.

2.7.3 Skötselåtgärder

- Utglesning av gran.
- Inventering av typiska arter.
- Död ved lämnas kvar.

2.8 Övrig mark

2.8.1 Beskrivning

Delområde A är en slänt mellan cykelvägar.

Delområde B omfattar Stenby gård. År 2009 bedrivs här ideell verksamhet av 4H, Eskilstuna scoutkår och Sörmlands kaninhoppare. Logen hyrs av djurhållaren i området.

Delområde C omfattar lämningar efter torpet Stora Lugnet, dels i form av husgrunder, dels äldre åkermark. Här finns en rastplats.

Delområde D och E ligger i anslutning till Rekarne-gymnasiet och området nyttjas väl. Området utgörs av berg i dagen med tallskog.

Delområde F utgör gräsytor kring stig.

2.8.2 Mål

- Byggnaderna ska hållas i gott skick.
- För nyttjande och underhåll av byggnader ska en särskild plan tas fram.
- Gräsytor ska vara väl underhållna.

2.8.3 Skötselåtgärder

- Byggnaderna ska underhållas.
- En särskild plan för nyttjande och underhåll av byggnaderna ska tas fram.
- Gräsyterna ska årligen slås.

2.9 Friluftsliv

2.9.1 Mål

- Väl underhållna informationsskyltar ska finnas på minst 7 platser i naturreservatet, se bilaga 2.2.
- En tavla med information om naturreservatets ekhagmark ska vara placerad invid stigarna centralt i Stenby äng.
- Cykelvägen ska vara tydligt utmärkt.
- Ett cykelställ ska finnas, se markering på kartan bilaga 2.2.
- Rastplatser med eldstäder ska finnas på två platser, se bilaga 2.2.
- En handikappanpassad parkering ska finnas vid västra infarten till Stenby äng, se bilaga 2.2.
- En handikappanpassad grusad stig ska löpa genom Stenby äng.
- Soptunnor eller papperskorgar ska finnas i anslutning till samtliga informationstavlor, vid den iordningställda rastplatsen Lilla Lugnet och tre stycken längs cykelvägen som korsar naturreservatet.
- Naturreservatets gränser ska vara väl utmärkta.
- Väl fungerande stängselgenomgångar ska finnas vid alla korsningar mellan stängsel och högt frekventerade stigar.
- Det elljusbelysta motionsspåret, cykelvägen liksom vandringsleden i anslutning till Stenby äng ska vara väl framkomliga med en gallrad, 2–10 m bred, zon på var sida om spåren.
- Övriga stigar ska vara väl framkomliga.
- Minst 75 % av besökarna och de närboende ska vara nöjda med naturreservatet och de upplevelser de får där.

2.9.2 Skötselåtgärder

- Informationstavlor produceras i väderbeständigt material och sätt upp enligt bilaga 2.2.
- Rastplatser iordningställs vid Lilla Lugnet, Stora Lugnet och invid åkern söder om Flackersta, se bilaga 2.2.
- Buskar, ung gran och annan undervegetation röjs i ett område 2–10 meter utefter elljusspår och cykelväg. Där vandringsleden tangerar betesmarken i Stenby äng röjs ung hassel och annan skymmande undervegetation i anslutning till stängslet.
- Vandringsleden som passerar mellan hägnen i Stenby äng görs bredare. Genom att det ena stängslet flyttas 1,5–2 meter underlättas möten.
- Soptunnor sätts upp.
- Cykelskyltar sätts upp.
- Naturreservatets gränser märks ut.
- Enkätundersökning genomförs bland närboende och eventuellt andra besökare om deras synpunkter på naturreservatet.

2.10 Fornlämningar med mera

2.10.1 Beskrivning

I Kronslogen–Stenby ängs naturreservat finns omkring 40 fornlämningar som är registrerade i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister. Dessutom tillkommer några rester av torp med trädgårdar liksom spår av den stenhantling som pågått i området under tidigt 1900-tal.

2.10.2 Bevarandemål

- Samtliga i fornlämningsregistret registrerade fornlämningar liksom torprester och spåren efter stenhantlingen ska vara synliggjorda.
- Kulturväxterna vid torpresterna ska finnas kvar.

2.10.3 Skötselåtgärder

- Fornlämningar som ingår i betesmark betas och röjs fria från vedartad igenväxningsvegetation. Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar på annan mark synliggörs genom röjningsinsatser vid behov.

- Hänsyn tas till kulturväxter vid röjningsinsatser. Kirskål röjs.
- Kulturväxter inventeras.
- Informationstavlor finns uppsatta i anslutning till utvalda* fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar.

**Prioriteringarna görs av Eskilstuna kommun i samråd med Länsstyrelsen.*

2.1.1 Jakt

Jakt i naturreservatet sker genom avtal mellan kommunen som markägare och jägare. I det här fallet sker jakt genom att skadat eller sjukt vilt avfångas samt på vilt som förorsakar skador eller bedöms kunna förorsaka skador, exempelvis individer som bedöms innebära trafikfara utmed Västerleden.

Jakt ska ske enligt avtal.

3 Uppföljning

Länsstyrelsen i Södermanlands län ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs inom Natura 2000-området Stenby äng (SE0220601). Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakning nationellt, regionalt eller i samband med Natura 2000-uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfyllts.

Eskilstuna kommun ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Friluftsanordningar
- Hävd
- Ekologiskt åkerbruk.

Länsstyrelsen i Södermanlands län ansvarar för att uppföljning av bevarandemål inom Natura 2000-området Stenby äng (SE0220601) genomförs vart tolfte år, eller inför att skötselplanen ska revideras, för:

- Utbredning av naturtyper
- Strukturer
- Typiska arter.

Eskilstuna kommun ansvarar för att uppföljning av bevarandemål i övriga delar av naturreservatet genomförs vart tolfte år, eller inför att skötselplanen ska revideras för:

- Utbredning av naturtyper
- Strukturer
- Typiska arter.

3.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Kostnaderna för åtgärderna ska också noteras.

3.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om tio (10) år.

4 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När?	Var?	Prioritet
Restaurering av betesmark	2014		1
Åtgärder i brynzon	2014-2022	Brynzoner, enligt bilaga 2.1	1
Frihuggning av ek	2014-2016		1
Frihuggning av tall	2014-2016		2
Frihuggning av ersättningsträd	2014-2016		2
Död ved skapas			3
Stigar/motionsspår hålls framkomliga	Vid behov		1
Informationstavlor sätts upp	2013	Se bilaga 2.2	1
Gränsmarkering	Efter beslut är laga kraft		1
Rastplatser iordningsställs	2013	Se bilaga 2.2	2
Mätning av besöksfrekvens	2014		3
Intervjuundersökning av besökare	2015		3

Se även bilaga 2.3.

5 Källförteckning

Eskilstuna kommun, Stadsbyggnadskontoret. 1984. *Kronskogen – förslag till skötselplan och dispositionsplan*. Stadsbyggnadsrapport 1984:9

Eskilstuna kommun. *Kommunalt naturreservat Stenby äng, Eskilstuna, Skötselplan. Bilaga 4*.

Eskilstuna kommun, Stadsbyggnadsnämnden. *Bildande av naturreservatet Kronskogen-Stenby äng Eskilstuna kommun*. Sammanträdesprotokoll Dnr 030000-2005-10101

Fornlämningsregistret FMIS, <http://www.fmis.raa.se/fmis/jsp/main.jsp>, Riksantikvarieämbetet.

Gärdenfors, U. ed. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005.

Hasselquist, A. 2000. *Kronskogen – ett skötsel förslag*. SLU, Skogsmästarskolan. Examensarbete 2000:3.

Lantmäteriet. 1904. *Häradsekonomiska kartan*. Kartlagd åren 1897-1901.

Lantmäteriet. 1956. *Ekonomiska kartan över Sverige*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. *Sörmlands natur – naturvårdsprogram*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2007. *Bevarandeplan för Natura 2000-område Stenby äng (SE0220601) Eskilstuna kommun, Södermanlands län*. Dnr: 511-10943-2004.

Naturvårdsverket. 2005. *Art- och naturtypsvisa vägledningar* <http://www.naturvardsverket.se>.

Naturvårdsverket. 2003. *Bildande och förvaltning av naturreservat*. Handbok 2003:3.

Rydberg H, Wanntorp H-E. 2001. *Sörmlands flora*. Sörmlands Botaniska sällskapet i Stockholm.

Rydberg H. *Svampinventering Stenby äng, Artportalen*. <http://artportalen.se>.

Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen. 1992. *Kulturmiljövård i skogen*. Skogsstyrelsens förlag.

Skogsvårdstyrelsen. 1998. *Skogsbruksplan*.